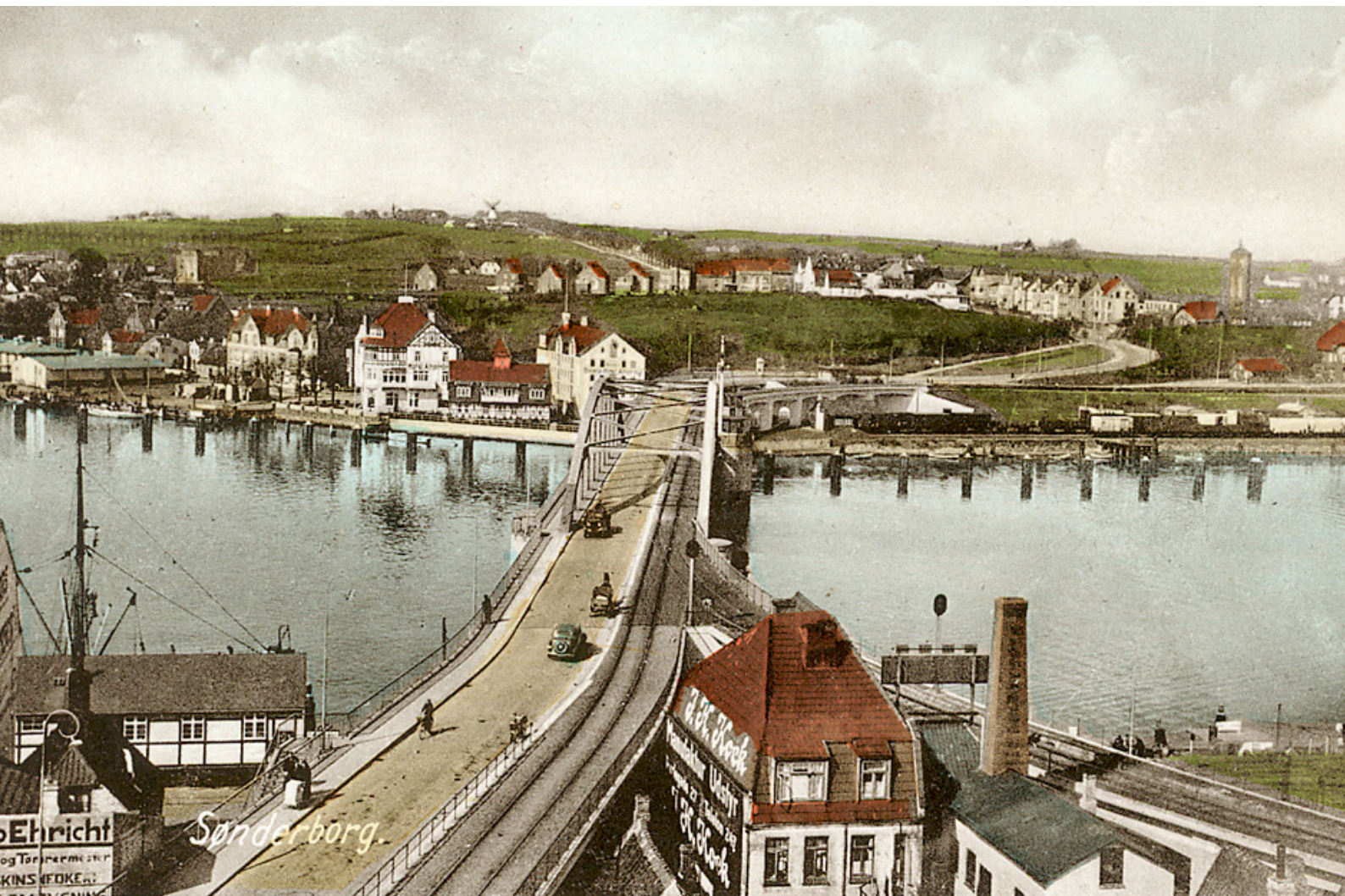

Sønderborg

Sønderborg Lodseri blev antagelig grundlagt i 1836. For i dette år fastsatte lodsvæsenet et “Speciel Reglement og Taxt for Sønderborg-, Kegnæs- og Birk Lodseri”. Reglementet fyldte 25 sider og var skrevet på dansk og tysk, fordi overlodseembedet, som førte tilsyn med lodseriet, lå i Slesvig indtil 1867. Fotoet ovenfor viser et udsnit af havnen i dag. Foto: Sønderborg Havn.

Nedenfor et koloreret postkort fra Sønderborg, der viser udsigten over Christian d. X's bro til den del af Sønderborg, der ligger vest for Als Sund. Foto: Lokalhistorisk Arkiv for Sønderborg-Dybbøl.

Postkortet viser havnens jernbanespor og dens havneaktiviteter samt det gamle Hotel Danmark. Nedenfor ses til højre Sønderborgs delvist ødelagtemoler efter 1864.

Sønderborg Havn er en erhvervshavn, hvor erhvervstrafikken har første prioritet i dag. Havnen kan besejles af skibe, der er 200 m lange og har en dybgang på 9,5 m. Til venstre ses det gule havnekontor, opført i 1864. Egnens mange seværdigheder tiltrækker op til 100 lystsejlere i døgnet om sommeren. De ligger ved den gamle havnekaj og i Sønderborgs lystbådehavn, der har 650 bådpladser. Fotos: Lokalhistorisk Arkiv for Sønderborg/Dybbøl.

*Sønderborg Havn med Dybbøl Mølle og Sønderborg Slot i slutningen af 1800-tallet.
Foto: Lokalhistorisk Arkiv for Sønderborg-Dybbøl.*

Sønderborg Havn i slutningen af 1800-tallet. Foto: Lokalhistorisk Arkiv for Sønderborg-Dybbøl.

Overfor ses vej- og jernbanebroen, ca. 1950. Til venstre ses den gamle pontonbro. Museet på Sønderborg Slot har lodsregnskaberne fra Flensburger Tonnenprotokol 1822-1864. I 1836 opstod det lodseri, der er nævnt på første side og senere blev opdelt, bl.a. i Sønderborg Lodseri. I 1922 indgik Danmark og Tyskland en traktat, som fastslog Sønderborglodsernes rettigheder til at lodse i Flensborg Fjord og i Sønderborgbugten. Sønderborg Lodseri blev oprettet i 1920. Den 1. oktober 1984 indregistrerede havnefoged Lass Andersen et lodseri, men stadig med navnet Sønderborg Lodseri.

Søfartsbyen Sønderborg havde også et større skibsværft, Hans Heinrich Hauschilds Værft, der blev etableret i 1757. Skibsværftet byggede i Hauschilds ejertid, der varede fra 1843 til 1876, 63 skibe. Hauschilds Værft var også med til at bygge pontonbroen over Alssund, der ses på de to billeder: I begyndelsen af 1880'erne, hvor sejlsskibsepoken ebbede ud, ophørte skibsværftet. Fotos: Lokalthistorisk Arkiv for Sønderborg-Dybbøl.

Efter genforeningen i 1920, hvor den dansk-tyske grænse også blev trukket i Flensborg Fjord, opstod der en livlig trafik, bl.a. fra 1950'erne af de såkaldte spritbåde, hvilket fotoet med både, busser og biler langs kajen illustrerer. Det todfrie salg blev bremsset af EUs regler i 1999.

Sønderborgs store opland var af stor betydning for havnen, hvilket understreges af toldboden på fotoet til venstre. Den store toldbod blev opført i 1926 og afløste en tidligere toldbygning opført i 1856. Men den nye toldbodbygning fik et kort liv. For bygningen blev revet ned i 1975. Fotos: Historisk Arkiv for Sønderborg-Dybbøl.

Sønderborg Slot blev bygget som en borg i første halvdel af 1200-tallet, og her sad Christian II til fange fra 1532 til 1549. I årene 1852-1864 var slottet dansk kaserne og senere en preussisk infanterikaserne til 1919. Efter genforeningen i 1920 blev slottet solgt til staten. Herefter blev slottet indrettet som et museum, der i tre etager fortæller om grænselandets lange historie og kulturhistorie. Rigsarkivet opbevarer dog Sønderborg Lodseris journaler og breve fra 1920 til 2005. Foto: Lokalhistorisk Arkiv for Sønderborg-Dybbøl.

Sønderborg Lodseri fik i 1946 bygget den lodsbaad, der ses ovenfor på to de utydelige fotos. Lodsbaaden var 8 m lang og 2,6 m bred. I 1950'erne begyndte der at komme mere gang i samfundet. Så Jørgen Skov, der var havnefoged i Sønderborg fra 1957 til 1981, kunne i en længere periode opnå at beskæftige to fastlodser. Fra 1981 til 2004 var Lass Andersen havnefoged i Sønderborg Havn. Men han ønskede at blive kaldt havnemeester. Lass Andersen er kendt som en af nutidens bedste skibsportrætmalere, dvs. malere, der gengiver et skib så nøjagtigt som muligt. Genren var kendt i 1700- og 1800-tallet og anses for at være en udløber af marine-maleriet og var udbredt, indtil det blev fortrængt af fotografier.

Lass Andersen har malet skibe på havet og i havne, ofte med en lodsbaad i motivet, og han har udstillet mange steder. Lass Andersen er optaget i værket "The Dictionary of Sea Painters of Europe and America", der tæller malere som fx William Turner og C.W. Eckersberg.

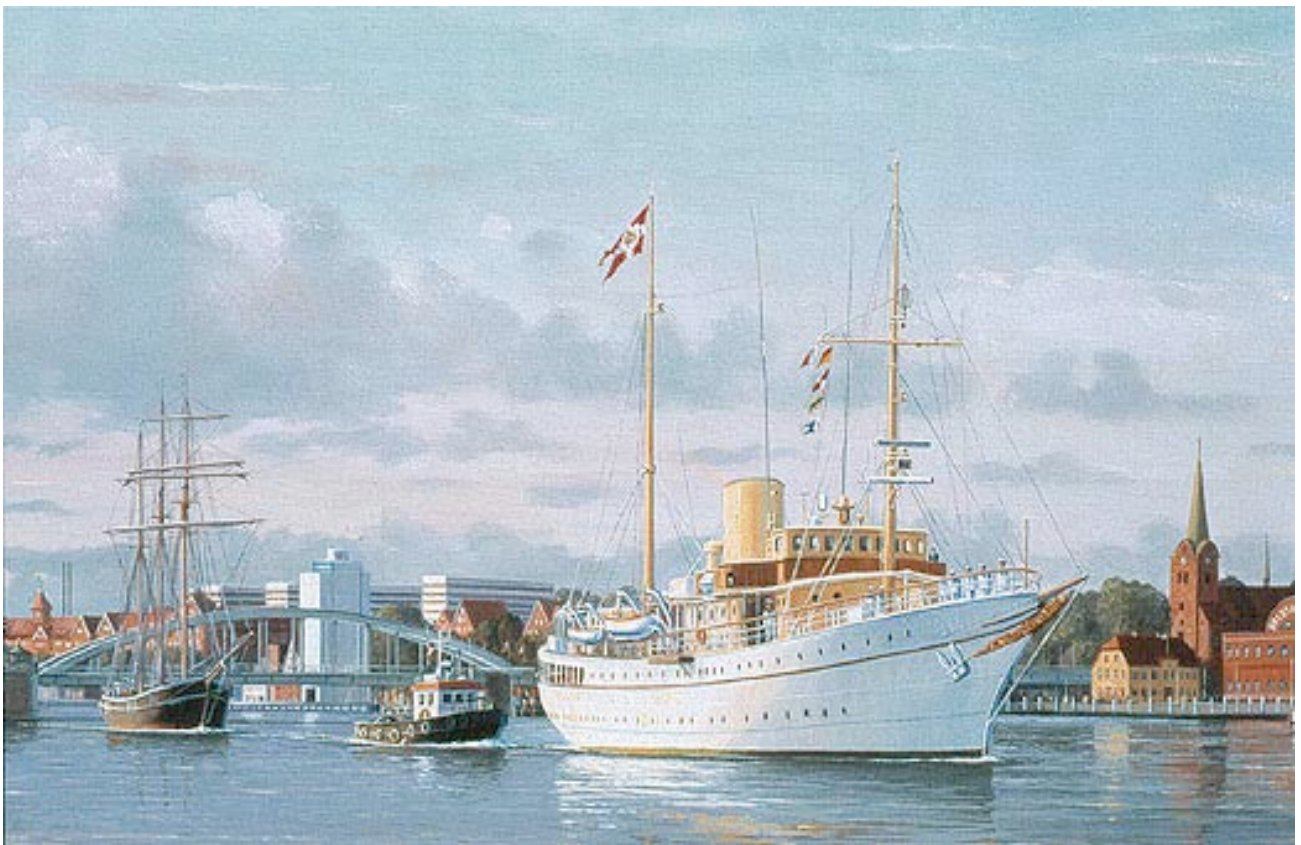
Lass Andersen stod til søs som 15-årig skibsdreng på S/S Hanne Schou. I de følgende år bragte forskellige skibe i den danske handelsflåde ham vidt omkring i verden, bl.a. som kaptajn i A.P Møller. I 1981 fik han lodspatent og fra lodseriet i Sønderborg Lodseri fik han ret til at lodse fra Aabenraa og Årø i nord til Kiel i syd, og han fortsatte med at lodse frem til 2007. I de mange år oplevede han at lodse kongeskibet Dannebrog næsten 30 gange, fordi Gråsten Slot har fungeret som sommerbolig for den kongelige familie siden 1935.

Lass Andersen har givet tilladelse til at vise nogle af hans mange skibsmalerier på de næste sider.

Sedov og damperen Alexandra malet i 1993, 100 x 70 cm, nederst Dannebrog. Malet i 1996, 125 x 85 cm.

Ovenfor ses supertankeren Ellen Mærsk, som trækkes ud fra Lindøværftet og Odense Fjord af en sværm af bugserbåde, dirigeret af lodser. Motivet er malet i 1998 og måler 100 x 150 cm.

Som mangeårig kaptajn på Mærskflådens skibe og havnelods har Lass Andersen både malet Mærsk-rederiets skibe samt bugserbåde og andre rederiers skibe samt færger og flere lodseriers lodsboade. Malerierne, der har meget forskellige motiver, fortæller om Lass Andersens store viden om skibe.

Nedenfor ses en boreplatform i det norske olie- og gasfelt Troll i Nordsøen omgivet af mange skibe. Motivet er malet i 1996 og måler 150 x 100 cm.

Ovenfor ses Skaw Pilot fra Skagen på vej til Elo Mærsk ud for Skagen. Malet i 1998, 100 x 70 cm.

Nedenfor ses Karen Mærsk på Atlanterhavet. Malet i 1986, 50 x 35 cm.

Her ses sejlskibet Antigua med Årø og Årøs fyrtårn i baggrunden. Malet i 2002, 70 x 50 cm

Minelæggerne Sjælland, søsat i 1964 og Møen, søsat i 1963. Malet i 1995, 100 x 70 cm.

Ovenfor ses kongeskibene Dannebrog og Norge med Sønderborg Slot i baggrunden. Malet i 1998, 160 x 90 cm. Nedenfor ses kongeskibet Dannebrog og skoleskibet Danmark med Sønderborg Slot i baggrunden. Malet i 2010. Sønderborgs lodsbåd er med på begge motiver.

Maleriet af fragtskibet Almen vidner om, at nogle skibe bærer præg af mange års brug og manglende vedligeholdelse. Malet i 2003, 70 x 50 cm.

Nedenfor ses et finsk skoleskib, Viking, bygget i 1906 på B&W. Det er malet efter et fotografi, der blev taget, da Viking blev bugseret ud fra skibsværftet af Københavns Lodseris lodsbåd "Lodsen". I baggrunden ses nogle af Københavns karakteristiske bygninger. Maleriet måler 100 x 70 cm.

Sønderborg Lodseri.

Lokaltakster.

Lodsningsnr.	Skibe under 100 DRT.	Skibe mellem 100-150 DRT.	Skibe på og over 150 DRT.	
			under 35 dm. Dybg.	over 35 dm. Dybg.
<i>Mellem</i>				
Sejlløb og Kaj	1	1	2	2
Sønderborg (N. for Broen) og Sønderborg Bugt . . .	4	4	6	7
Sønderborg (S. for Broen) og Sønderborg Bugt . . .	3	4	5	6
Sønderborg (N. for Broen) og Horup Hav	4	5	7	7½
Sønderborg (S. for Broen) og Horup Hav	4	4	6	7
<i>Fra Horup Hav til:</i>				
Flensborg Fyrskib	3	4	5	6
<i>Fra Sønderborg Bugt til:</i>				
Snogbæk Huk	5	6	7½	8½
<i>Fra Sønderborg (N. f. Broen) til:</i>				
Snogbæk Huk	4	4	6	7
Augustenborg	5	6	7½	8½
Varnæs Hoved	5	6	7½	8½
Aulbenraa (gennem Als S.)	7	7½	9½	9½
Aurø Sund (— — —)	7½	8½	10	10
Torø Rev (— — —)	7½	8½	10	10
Brisegrund	5	6	7½	8½
Faaborg (Knaslegrund) . .	7½	8½	10	10
Svendborgsund (Lehnskov Pynt)	12	12 ½	12 2½	12 + 2½
Egersund	6	7	8½	9½
Køllund el. Flensborg Red	8½	9½	11	12

10*

Ovenfor ses lodsvæsenets lokaltakster for året 1941.

I 1965 blev indgået en aftale mellem Tyskland og Danmark, som betød, at begge landes lodser fik ret til at lodse på begge landes højhedsområde på Flensborg fjord, men hvis et skib skal anløbe eller forlade en havn, skal det lods af det pågældende lands lodser.

I Sønderborg bugt må de tyske havlodser lodse ind til Østerhage ved den sydlige del af Alssund. I den indre del af Flensborg fjord må de danske fjordlodser lodse ind til Flensborg red.

Ladsvinger.	Skibe under 150 tmt.	Skibe mellem 150-170 tmt.	Skibe paa og over 150 tmt.	
			under 24 dm. Dstg.	over 24 dm. Dstg.
<i>Fra Sønderborg (S. J. Brou) til:</i>				
Snogløk Huk	4	6	7	7½
Augustenborg	6	7	8½	9½
Varnæs Hoved	6	7	8½	9½
Aabenraa (gennem Als S.)	7½	8½	10	10
Aarsund (— — —)	8½	9½	11	11
Tara Rev (— — —)	8½	9½	11	11
Bredegrund	4	6	7	7½
Faaborg (Küstegrund) . .	7	7½	9½	9½
Svendborgsund (Lønskov Pyl)	12	12	12	12
Egernsund	6	6	7½	8½
Køllund el. Flensborg Red	7½	8½	10	11
<i>Fra Bredegrund Ost til:</i>				
Egernsund	6	7	8½	10½
Køllund el. Flensborg Red	8½	10½	11	12

Anmærkning: For Skibe, der anløber Sønderborg indelukkende for Kul eller tilie til eget Brug (Bankers), beregnes Lødbetalingen som for en gennemgaaende Løstning i Als Sund, saafremt Opholdet i Havnen ikke overstiger 6 Timer og Løds ogsaa benyttes under Udsejlingen.

Skibe, der ønsker Løds fra Snogløk Hage, maa enten benytte de heri nævnte eller sætte Signal for Løds ved Passage af Nordborg Fyr og derefter fore-dette, indtil Lødsen ankommer til Snogløk Hage.

Lødsbetalingspenge.

Sommer 6 Kr. Vinter 8 Kr.

Rejspenge.

Fra Horns Havn	Kr.	4,00
— Flensborg eller Køllund	—	8,00
— Snogløk Huk	—	4,00
— Augustenborg	—	2,00
— Varnæs Hoved	—	6,00
— Aabenraa	—	6,00
— Aarsund	—	9,00
— Bredegrund	—	7,00
— Faaborg	—	7,00
— Egernsund	—	3,00
— Assens	—	15,00

I 1965 blev
aftale

indgået en
mellem